

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 84 0 К 048952 18 Квлз
Бања Лука, 29.08.2018. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Весне Антонић као предсједнице вијећа, Обрена Бужанина, др Вељка Икановића, Горане Микеш и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против осуђених Д.Ј., због кривичног дјела стварање монополистичког положаја на тржишту из члана 257. у вези са чланом 20. Кривичног закона Републике Српске и В.И. због кривичног дјела злоупотреба службеног положаја или овлаштења из члана 347. став 3. истог закона, одлучујући о захтјевима за заштиту законитости бранилаца осуђених, адвоката Ј.Х. из Б. и адвоката мр Г.Б. из Б., поднијетим против правоснажне пресуде Окружног суда у Добоју број 84 0 К 048952 17 Кж од 27. септембра 2017. године, у сједници вијећа одржаној дана 29.08.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбијају се као неосновани захтјеви за заштиту законитости бранилаца осуђених Д.Ј. и В.И., поднијети против правоснажне пресуде Окружног суда у Добоју број 84 0 К 048952 17 Кж од 27. септембра 2017. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Дервенти број 84 0 К 048952 16 К од 30.03.2017. године оглашени су кривим оптужени Д.Ј., због кривичног дјела стварање монополистичког положаја на тржишту из члана 257. у вези са чланом 20. Кривичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 49/03, 108/04, 37/06, 73/10, 1/12 и 67/13, у даљем тексту: КЗ РС) за које му је изречена новчана казна у износу од 5.000,00 (пет хиљада) КМ, те оптужени В.И. за кривично дјело злоупотреба службеног положаја или овлаштења из члана 347. став 3. истог закона, за које му је изречена новчана казна у износу од 6.000.00 (шест хиљада) КМ, а које су обавезани платити у року од 60 дана од правоснажности те пресуде, те одређено да ће се у случају неплаћања у остављеном року исте замијенити казном затвора тако што ће се сваких започетих 100,00 КМ новчане казне рачунати као један дан затвора. Оптужени су обавезани да плате трошкове кривичног поступка у износу од 150,00 КМ у року од 30 дана од правоснажности пресуде под пријетњом принудне наплате.

У поступку по жалби на ту пресуду, Окружни суд у Добоју је пресудом број 84 0 К 048952 17 Кж од 27. септембра 2017. године одбио жалбе бранилаца оптужених као неосноване, а дјелимично уважио жалбу јавног тужиоца и преиначио у одлуци о кривичној санкцији цитирану пресуду Основног суда у Дервенти тако што је оптужени Д.Ј., за кривично дјело стварање монополистичког положаја на тржишту у покушају из члана 257. у вези са чланом 20. КЗ РС осуђен на новчану казну у износу од 12.000,00 (дванаест хиљада) КМ, а оптужени В.И., за кривично дјела злоупотреба службеног положаја или овлаштења из члана 347. став 3. истог закона, на новчану казну у износу од 18.000,00 (осамнаест хиљада) КМ, док је у преосталом дијелу првостепена пресуда остала неизмјењена.

Против цитиране правоснажне пресуде захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) благовремено су поднијели бранилац осуђеног Д.Ј., адвокат Ј.Х. из Б. из разлога утврђених чланом 350. (омашком означен члан 349.) став 1. тачка а) Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 53/12, 91/17 и 66/18 , у даљем тексту: ЗКП РС), те бранилац осуђеног В.И., адвокат мр Г.Б.из Б. због повреде Кривичног закона из члана 350. став 1. тачка а) ЗКП РС у вези са чланом 312. тачке а) и г) ЗКП РС, те повреде одредаба кривичног поступка у виду повреде права на одбрану из члана 350. став 1. тачка б), омашком означена тачка а), у вези са чланом 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, као и у вези са чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Приједлог оба Захтјева је алтернативно постављен и то тако што се Захтјевом браниоца осуђеног Д.Ј. предлаже да се утврди да је Захтјев основан, преиначи пресуда Окружног суда у Добоју и овај осуђени ослободи кривично правне одговорности, или да се укину првостепена и другостепена пресуда и предмет врати на поновно одлучивање, док се захтјевом браниоца осуђеног В.И. предлаже да Врховни суд Републике Српске укине правоснажну другостепену пресуду и предмет врати том суду на поновни поступак по жалби подносиоца Захтјева, или да се Захтјев уважи, преиначи другостепена пресуда и овај осуђени ослободи од оптужбе.

Примјерак Захтјева са списима предмета је достављен на одговор републичком јавном тужиоцу у смислу одредбе члана 353. став 1. ЗКП РС.

У одговору на Захтјев републички јавни тужилац мр Ненад Врањеш је оспорио основаност Захтјева, те предложио да се Захтјеви као неосновани одбију.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се примјеном одредби члана 354. став 1. ЗКП РС ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позива подносилац Захтјева, те након што је размотрио списе предмета са пресудама против којих је Захтјев поднијет, одлучио је као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. ове законске одредбе. Ограничењима из става 2. искључена је могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву,

ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку), док је ограничењима из става 3. искључена могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

Повреде закона које су у конкретном случају означене као разлог за подношење Захтјева су биле изнесене и у жалбама бранилаца оптужених на првостепену пресуду.

Захтјеви за заштиту законитости бранилаца осуђених су неосновани.

У уводу Захтјева браниоца осуђеног Д.Ј. није прецизиран одређени облик повреде Кривичног закона из члана 312. ЗКП РС, међутим кроз аргументе у образложењу Захтјева указује се на повреду из тачке а) цитиране законске одредбе (да ли је дјело за које се оптужени гони кривично дјело), када се наводи да је закључак побијане пресуде о кривичној одговорности овог осуђеног заснован само на једном елементу бића кривичног дјела из члана 257. КЗ РС (радњи извршења у виду закљученог споразума којим се ствара монополистички положај), док није остварен други елемент бића предметног кривичног дјела, који се огледа у знатној имовинској користи или знатној имовинској штети.

На наведеним аргументима Захтјева не може се заснивати тврдња да је побијаном правоснажном пресудом повријеђен Кривични закон у сегменту правне квалификације радњи које је критичног догађаја овај осуђени предузео.

Наиме, један од облика радње извршења кривичног дјела стварање монополистичког положаја на тржишту из члана 257. КЗ РС представља закључење споразума, супротно закону или другом пропису, којим се ствара монополистички положај одређеног предузећа или другог субјекта привредног пословања, а за постојање кривичног дјела потребно је да је усљед закљученог споразума то предузеће или други субјект привредног пословања прибавило знатну имовинску корист или је за другог наступила знатна имовинска штета.

Дакле, кривично дјело је свршено када је наступила посљедица у виду прибављене знатне имовинске користи, односно у виду знатне имовинске штете. Ове неодређене вриједности („знатна имовинска корист“ и „знатна имовинска штета“) као законско обиљежје наведеног кривичног дјела, су према начелном правном мишљењу кривичног одјељења Врховног суда Републике Српске усвојеном на сједници од 30.06.2004. године објективизирани тако што се знатном сматра имовинска корист или имовинска штета која прелази износ од 15.000 КМ. Слиједом тога, за постојање свршеног кривичног дјела из члана 257. КЗ РС потребно је наступање посљедице у облику имовинске користи или имовинске штете које прелазе наведени износ.

У конкретном случају, према чињеничном утврђењу побијане правоснажне пресуде, (које у смислу одредбе члана 350. ЗКП РС не може бити предметом побијања овим правним лијеком), Споразум о развоју заједничког антенског система (кабловске телевизије), који је осуђени у име субјекта привредног пословања д.о.о. Ц.С. Б.Б., као овлаштено лице закључио дана 31.10.2006. године са осуђеним В.И., као тадашњим начелником општине Б.Б., је резултирао стварањем монополистичког положаја његовог предузећа на подручју ове општине, усљед којег у периоду од 2009. до 2011. године то предузеће прибавило имовинску корист у тачно неутврђеном износу.

Како је побијаном пресудом утврђено да је осуђени закључио предметни споразум којим је створен монополистички положај наведеног предузећа на тржишту са посљедицом прибављене имовинске користи у тачно неутврђеном износу то се у смислу одредби члана 20. став 1. КЗ РС има сматрати да посљедица дјела у облику прибављене знатне имовинске користи (која прелази износ од 15.000 КМ) као законско обиљежје овог кривичног дјела, није наступила. Изостанак посљедице умишљајно започетог извршења кривичног дјела представља један од три конститутивна елемента покушаја кривичног дјела, па како се у конкретном случају ради о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од три године и тежа казна, то је у смислу одредби члана 20. КЗ РС покушај овог кривичног дјела кажњив. Слиједом тога радње овог осуђеног су побијаном пресудом правилно квалификоване као кривично дјело стварање монополистичког положаја на тржишту из члана 257. КЗ РС у вези са чланом 20. истог закона.

Ради изнијетог се не могу прихватити као основани аргументи Захтјева засновани на тврдњи да радње овог осуђеног немају обиљежје тог кривичног дјела из разлога што није доказана посљедица дјела у виду знатне имовинске користи као законског обиљежја овог кривичног дјела, јер изостанак посљедице дјела, уз испуњење и других услова (да је умишљајно започета радња извршења) манифестује покушај тог кривичног дјела.

Аргументи Захтјева браниоца осуђеног В.И. у прилог тврдње да је побијаном пресудом повријеђен Кривични закон на штету овог осуђеног се свode на тврдњу да је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примјењен закон који се не може примјенити када су његове радње правно оцјењене као кривично дјело злоупотреба службеног положаја или овлаштења из члана 347. став 3. КЗ РС.

Суштина изнесених аргумената у образложењу Захтјева у оквиру овог законског разлога побијања правоснажне пресуде се свodi на тврдњу да чињенични опис дјела не садржи битно обиљежје предметног кривичног дјела које се огледа у имовинској користи у одређеном износу која је, према тврдњи Захтјева, битно обиљежје кривичног дјела из члана 347. став 3. КЗ РС, па да је слиједом тога овог осуђеног суд требао ослободити оптужбе по члану 298. тачка а) ЗКП РС. Надаље, Захтјевом се тврди да је суд, у смислу члана 298. тачка в) ЗКП РС овог осуђеног требао ослободити оптужбе због недостатка доказа да је почино кривично дјело које је предмет оптужбе (чак и у случају да чињенични опис у изреци пресуде садржи сва битна обиљежја предметног кривичног дјела), јер није доказана његова намјера прибављања противправне имовинске користи предузећу д.о.о. Ц.С. Б.Б. При томе се развија теза да је закључење предметног споразума од стране овог осуђеног као начелника општине Б.Б. било мотивисано намјером да грађанима општине осигура бољи пријем ТВ сигнала, а не намјером прибављања противправне имовинске користи. У вези са примјеном Кривичног закона, Захтјев приговара побијаној пресуди да је неразумљива и противријечна.

На приговорима таквог карактера не може се заснивати тврдња о повреди Кривичног закона у наведеним облицима.

Наиме, према утврђењу побијане пресуде овај осуђени је искористио службени положај (функцију начелника општине Б.Б.) те закључио предметни споразум са осуђеним Д.Ј. у намјери да субјекту привредног пословања д.о.о. Ц.С. Б.Б. (којег је Ј. оснивач) прибави имовинску корист. При томе је дат врло јасан и прецизан чињенични опис у изреци те пресуде из којег недвосмислено произлази намјера овог осуђеног за

прибављање имовинске користи наведеном привредном субјекту. Ту се прије свега имају у виду чињенице које се односе интерпретирање споразума у сегменту којим је онемогућен приступ другим кабловским оператерима мјеродавном тржишту и створен монополистички положај овог привредног субјекта као јединог даваоца услуга кабловске телевизије на општини Б.Б., као и у дијелу споразума којим је у име ове општине преузета обавеза издавања свих неопходних дозвола овом привредном субјекту у кратком времену након склапања споразума, као и чињенице о предузетим радњама овог осуђеног према надлежном Одјељењу за ... у виду налога (у складу са предметним споразумом) за привремено обустављање и издавање дозволе за изградњу другог кабловског система.

Дакле, овако конципирани чињенични опис дјела у изреци побијане пресуде сасвим јасно одражава субјективну страну дјела која поред умишљаја укључује намјеру прибављања имовинске користи, као битан елемент кривичног дјела злоупотреба службеног положаја или овлаштења из члана 347. предвиђеног у ставу 3. КЗ РС. Када се ради о овом облику наведеног кривичног дјела, код којег се користољубива злоупотреба службеног положаја манивестује у намјери прибављања имовинске користи за себе или другог, за постојање свршеног облика дјела није неопходно да је та намјера и остварена па имовинска корист заиста и прибављена.

Из наведених разлога је неоснован приговор Захтјева заснован на тврдњи да је побијаном пресудом повријеђен Кривични закон у одредбама члан 312. тачке а) и г) ЗКП РС због тога што изрека побијане пресуде не садржи онај елемент предметног кривичног дјела који се огледа у имовинској корист у одређеном износу.

Приговор Захтјева заснован на тврдњи да није доказана намјера овог осуђеног за прибављање противправне имовинске користи предузећу д.о.о. Ц.С. Б.Б. (чињенично описана у изреци пресуде) није релевантан посматрано с аспекта овог правног лијека. Ово из разлога и цитиране одредбе члана 350. ЗКП РС не прописују могућност побијања правоснажне пресуде због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања овим ванредним правним лијеком, нити се повреда Кривичног закона, као законски разлог за овај правни лијек, може градити на тези о мањкавој чињеничној основи пресуде.

Битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, као и повреду члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у облику повреде права на одбрану осуђеног В.И., Захтјев браниоца овог осуђеног темељи на приговору о повреди начела јавности заснованом на тврдњи да побијана првостепена пресуда није јавно објављена сагласно одредбама члана 293. у вези с чланом 302. и чланом 7. ЗКП РС, те приговору да је том пресудом повријеђен идентитет оптужбе, супротно члану 294. ЗКП РС.

Приговор о повреди начела јавности (из које се изводи повреда права на одбрану) је истицан и у жалби браниоца на првостепену пресуду, који приговор је размотрио другостепени суд, те оцјенио као неоснован дајући при томе увјерљиве и јасне разлоге за такав закључак (страна 4. пасус 2. пресуде), које као мјеродавно образложење прихвата и овај суд. Наиме, из записника о објави одлуке Основног суда у Дервенти од 30.03.2017. године несумњиво произлази да је пресуда јавно објављена а да на објаву пресуде није приступио нико, премда су о датуму и термину објаве пресуде странке и браниоци усмено обавјештени по окончању главног претреса на рочишту од 27.03.2017. године. Те чињенице су констатоване и у службеној забиљешци коју је сачинио поступајући судија дана 30.03.2017. године.

На наведени начин првостепени суд је поступио у свему у складу са одредбама члана 300. став 1. и став 3. ЗКП РС, па није основана тврдња Захтјева да је побијана пресуда донесена уз повреде одредби ЗКП РС које обавезују суд да пресуду након изрицања јавно објави.

Под повреду права на одбрану као једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка, прописан одредбама члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, који представља разлог за подношење захтјева за заштиту законитости (према одредбама члана 350. став 1. ЗКП РС) не могу се подвести оне повреде поступка које су издвојене у посебне, друге облике битних повреда предвиђене у цитираној законској одредби. Тиме је искључена могућност подношења овог правног лијека и по основу битне повреде одредаба кривичног поступка из тачке и) става 1. цитиране законске одредбе (која се манифестује у прекорачењу оптужбе), на коју се Захтјевом указује. Па како из аргумената Захтјева произлази да се повреда права на одбрану конструише на тези о прекорачењу оптужбе као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП РС, што је неприхватљив приступ посматрано с аспекта законских разлога за овај правни лијек у смислу цитиране одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, то се приговор таквог карактера показује као ирелевантан.

На основу изложеног, овај суд налази да поднесени Захтјеви бранилаца осуђених нису основани јер повреде закона на које се позивају подносиоци Захтјева нису учињене, ради чега је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци ове пресуде тако што су Захтјеви одбијени.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић